

T E L Š Ė IŠ JUTKOS

Vienas gidas: šimtai istorijų ir dvarų paslapčių

Andrius Dacius – Telšių miesto gidas, kurį pažįsta kone visi. Zilstelėjęs, ilgesniais plaukais, apie miestą pasakojantis su žemaitišku humoru, tokia natūralia energija, kad, net jei neprisimeni nei jo vardo, nei pavardės, užtenka vienos minutės, kad suprastum – šis žmogus yra išskirtinis. Tačiau Andrius nėra tik gidas. Jis ir Žemaičių kultūros draugijos narys, senovinių svarstyklių kolekcionierius bei tikras dvarų gelbėtojas, kuris savo iniciatyva ir pastangomis išsaugojo ne vieną unikalų Telšių krašto istorijos kampelį. Pokalbis su juo – tarsi pasivaikščiojimas po Telšių istoriją, kur gyvenimas, humoras ir meilė miestui susilieja į nepakartojamus potyrius.

Esate gimęs ir augęs Telšiuose. Papasakokite, kaip prabėgo Jūsų vaikystė, mokykliniai metai?

Gimiau 1958 metais, per obelų žydėjimą. Vaikystė buvo graži. Turėjau gerus tėvus, gerus brolius, buvau pats mažiausias šeimoje. Vienas brolis gyvena Vilniuje, kitas – Kaune, o aš pasilikau tėvų troboje Naujamiesčio rajone. Tame Naujamiestyje gavau pirmąsias istorijos pamokas. Aplink buvo senoviniai dvaro prūdai, o tėvukas, statydamas namą, rado didelę raudoną plytą. Vėliau prisiminiau tą akimirką, kai pirmą kartą palietęs plytą pajutau, kad istorija gali būti tikrai įdomi.

Andrius Dacius

Turėjau babūnelę, kuri buvo gimusi 1886 metais – žmogų, kuris išgyveno žiaurius baudžiavos laikus. Iš jos turbūt labiausiai „užkibo“ žemaičių kalba ir gyvenimiška išmintis. Tėvai buvo tikintys, o aš buvau vienas iš dviejų berniukų klasėje, kurie nestojome į pionierius. Net mano dėdė, mokyklos direktorius, stebėjosi: kaip penktokas gali tokį sprendimą priimti?

Ką veikėte, kuo dirbote iki tol, kol tapote gidu?

Po aštuntos klasės išėjau mokytis į Taikomosios dailės technikumą. Atvirai pasakius, medžio darbui nebuvo mano stiprioji pusė – kurse buvau vienas silpnusių. Tačiau diplominiam darbui dariau senovinį stalą ir dvi senovines kėdes. Jas reikėjo

pagaminti visiškai naujas, bet taip, kad atrodytų senovinio stiliaus. Matyt, jau tada traukė senovė ir senieji daiktai. Baigęs technikumą, gavau paskyrimą į Vilniaus techninės estetikos medžio dirbtuves. Iš ten išėjau tarnauti į armiją – tarnavau Latvijoje. Grįžau į Vilnių, ten gyvenau dar trejus metus. Po to grįžau į Telšius ir penkiolika metų dirbau dirbtuvėse „Praktika“, kurios buvo prie Dailės technikumo. Ten gamindavome įvairius maketus, dirbdavome su medžiu, restauruodavome baldus.

Kada ir kaip supratote, kad turistų lydėjimas Jums artimas?

Turbūt apie 50-uosius gyvenimo metus. Jau daugelį metų priklausau Žemaičių kultūros draugijai, ir dažnai būdavo svečių, prašančių parodyti miestą. Pradėjau vaikščioti po Telšius su nedidelėmis grupėmis. Miestas vis gražėjo, atsirado daug meno kūrinių, o aš čia gimęs ir augęs, tad apie Telšių istoriją pasakoti man nėra sunku. Nenorėčiau būti lydinčiu gidu autobuse – tai be galo sunkus ir varginantis darbas. Bet po miestą vaikščioti ir lydėti turistus man lengva ir teikia džiaugsmą. Baigiau gido kursus, gavau pažymėjimą, todėl dabar jaučiuosi drąsiau. Gidavimas turi būti ne tik darbas už pinigus – turi jį jausti, mylėti.

(nukelta į 4 pusl.)

Miestas ant septynių kalvų

Sakoma, kad Telšiai – kaip Roma, pastatyti ant septynių kalvų. Ir tikrai: žvelgiant į miestą iš paukščio skrydžio, kalvos čia tarsi gyvos – jos kvėpuoja istorija, saugo legendas ir pasakoja, kaip iš mažo žemaitiško miestelio išaugo visos Žemaitijos sostinė. Kiekviena kalva turi savo veidą, savo balsą ir savo paslaptį.

Vienos – ramios ir išdidžios, kitos – žaismingos ar niūrios, bet visos drauge kuria Telšių tapatybę. Keliaudamas nuo vienos prie kitos, tarsi keliauji per skirtingas miesto epochas – nuo senųjų laikų iki dabarties. Tad ir pabandykime pakeliauti visomis kalvomis, o gal jų atrasime dar daugiau?

Vilniaus kalva

Vilniaus kalva – vieta, nuo kurios prasidėjo Telšių miesto istorija

Užlipus į Vilniaus kalvą sunku patikėti, kad ši rami vieta kadaise buvo pirmasis telšiškių traukos centras. XVI amžiaus pradžioje, kai aplink dar plytėjo miškai ir pelkės, žmonės čia rinkdavosi ne tik melstis – ant kalvos veikė pirmasis miestelio bendruomenės židinys. 1536 m. karaliaus Žygimanto Senojo sprendimu čia iškilo pirmoji Telšių parapiinė bažnyčia. Medinė, kukli, bet svarbi – ji buvo miesto kūrimosi ženklas. Bažnyčia ne kartą degė, buvo perstatoma, tačiau kiekvienas naujas jos rūbas liudijo telšiškių užsispyrimą išlaikyti savo šventovę. Šiandien nuo kalvos atsiveria visa miesto panorama ir Masčio ežero platybė. Čia lengva pajusti laiko tėkmę ir suprasti, nuo ko prasidėjo Telšių istorija. Ši vieta primena, kad net kukliausios pradžios gali tapti miesto širdimi. (Nukelta į 3 psl.)

Šiame numeryje skaitykite:

Apie Varnių regioninį parką. Pokalbis su Monika Jankauskaite – 2 psl.

Apie Šatriją ir jos apylinkes – 5 psl.

Apie Telšių ješivą. Interviu su Romena Kazlauske – 6-7 psl.

ŽEMAITIŠKŲ PATIEKALŲ DEGUSTACIJA

UŽSISAKYKITE
+370 618 63448

Žiemos pasaka Varniuose

Kai sniegas apkloja Žemaitijos kalvas, o Lūksto ežero bangos sustingsta po ledu, Varnių regioninis parkas ima alsuoti ypatinga ramybe. Nors daugeliui atrodo, kad žiema gamta užmiega, Varniuose ji tik pakeičia ritmą – tylesnį, šviesesnį, pilną paslaptingos tylos ir baltos šviesos. O geriausia vieta pradėti šią kelionę – Varnių regioninio parko lankytojų centras, išsikūrus ramioje Varnių pašonėje, kur prasideda keliai į kalvas, miškus ir ežerus.

Vos peržengus lankytojų centro slenkstį, pasitinka šiluma ir gyva gamtos dvasia. Čia kiekvienas žingsnis – tai kelionė per laiką: nuo senovės pelkių ir vandenų, kuriuose gimė Žemaitijos kraštovaizdis, iki šių dienų miškų, ežerų ir piliakalnių. Centro ekspozicijos ne tik pasakoja, bet ir kviečia prisiliesti: galima pamatyti gintaro gabalėlius iš Lūksto ežero, pasidomėti auksaspalviais ereliais rėksniais, pasiklausyti paukščių balsų ar susipažinti su Varnių kalvyno geologiniais stebuklais.

Žiemą Varnių regioniniame parke atsiveria kitas pasaulis. Čia vingiuoja Lūksto ežero pažintinis takas, kurį žiema galima įveikti su slidėmis ar šiaurietiškomis lazdomis. Keliautojus pasitinka apsnigtos pušys, gyvūnų pėdsakai, tyli Jomantų giria ir, žinoma, miško paukščiai, kurie net šalčiausią dieną priverčia šypsotis.

Vakare, kai sutemsta, verta sugrįžti prie centro ir pakelti akis į dangų – čia, toli nuo miesto šviesų, žvaigždynai spindi ypatingu ryškumu. Lankytojų centras kartais organizuoja ir žvaigždzių stebėjimo vakarus, o mažieji čia gali išmokyti pažinti žiemos danguje švytinčias planetas.

Net jei lauke spaudžia šaltukas, centre visada jauku. Regioninio parko darbuotojai žiemą mielai veda edukacijas, viktorinas bei pažintinius užsiėmimus.

Apie tai, kuo gyvena lankytojų centras ir kodėl verta čia atvykti net spaudžiant šalčiui, kalbamės su Varnių regioninio parko lankytojų centro administratore **Monika Jankauskaite**.

***Kaip apibūdintumėte Varnių
regioninio parko lankytojų centrą
šiandien?***

Tai moderni, informatyvi ir jauki ekspozicija su skambiu pavadinimu „Septyni keliai iš Varnių“, atverianti lankytojams duris į turtingą Varnių regioninio parko gamtos ir kultūros pasaulį.

Ką lankytojai labiausiai mėgsta ir kas juos labiausiai nustebina, atvykus pirmą kartą?

Lankytojai labiausiai patinka aiški ir interaktyvi ekspozicija, leidžianti greitai susipažinti su Varnių regioninio parko vertybėmis. Taip pat daug dėmesio sulaukia lauke, šalia lankytojų centro, įrengtas sensorinis takelis su užduotimis. Retas gali praeiti pro šalį, nepasipūęs sūpynėse.

Daugelis pirmą kartą atvykusių ir
apsilankiusių lankytojų centre
nustemba, kad šiame krašte slypi tiek
daug gamtos ir kultūros idomybių, apie

Varnių regioninis parkas turi Gamtos mokyklą

Varnių regioninio parko lankytojų centras

kurias jie anksčiau net nežinojo, ir žinoma, lankytoją stebina tai, kad čia bendraujama žemaitiškai.

Kokios veiklos ar edukacijos žiemos metu būna populiariausios?

Ziemā laukytojai dažniausiai renkasi edukācijas patalpos. Siūlome jaukius ir kūrybiškus užsiėmimus: etno šokiai ir žaidimai, šventinio mūlo gamyba, šiaudinių žaisliukų kūrimas, žvakių ir kalėdinių žaisliukų gamyba iš vaško, vainiko darymą iš egles šakų arba sausų džiovintų augalų. Taip pat populiarūs įvairūs žygiai, užsiėmimai „Vilkiukų mokykla“, pasimokykime pažinti paukščius.

Ar yra ekspozicijos dalis ar gamtos kampelis, kuris jums asmeniškai atrodo ypatingiausias?

Kiekvienas, apsilankęs Varnių regioninio parko lankytojų centro ekspozicijoje „Septyni keliai iš Varnių“, randa savo kampelį, kuris jam/jai yra ypatingiausias ir reikšmingiausias. Aš asmeniškai išskirčiau Lūksto ežero gintarą ir „Paukščių balsų paros laikrodį“.

O kuo Varnių regioninis parkas ir lankytojų centras išsiskiria iš kitų Lietuvoje veikiančių regioninių parkų? Kuo jis ypatingas ir kodėl būtent į jį jūs kviečiate atvykti žiemą?

Varnių regioninio parko išskirtinis bruožas, atspindintis ir lankytojų centre – unikalių gamtos ir kultūros vertybių gausa. Vertingiausioje aukščiausio Žemaitijos kalvyno dalyje puikuojasi aukščiausios kalvos – piliakalniai. Čia stūkso Lietuvos kalnų karalienė Satrija. Didžiausias natūralus Žemaitijos ežeras Lūkstas vis dar išmeta gintaro. Čia prasideda didžiausios Žemaitijos upės: Venta, Virvytė, Minija, Kražantė, o pelkynai – vieni turtingiausių paukščių įvairovė. Varnių regiono parko teritorijoje taip pat veikia neeilinė Gamtos mokykla.

Papasakokite plačiau apie Gamtos mokyklą. Kokia yra pagrindinė jos misija?

Varnių regioninio parko Gamtos mokykla jau ne vienerius metus kviečia pažinti gamtą kitaip. Mūsų Gamtos mokyklos tikslas – sudaryti sąlygas vaikams ir suaugusiems būti

gamtoje, tyrinėti, stebėti augalus,
gyvūnus, išbandyti save, mokytis
orientuotis, pastebėti smulkiausias
detales ir pajusti tikrą gamtos ryšį. Tai
nėra įprasta mokykla – čia mokomės
veikdami, keliaudami, stebėdami ir

Varniai iš paukščių skrydžio

liesdami gamtą tiesiogiai. Norime, kad kiekvienas, apsilankęs mokykloje, grįžtų ne tik su žiniomis, bet ir su išaugusiu pagarbos jausmu gamtai.

Kokios edukacinės programos šiuo metu sulaukia daugiausiai susidomėjimo?

Didelio susidomėjimo sulaukia programos „Pojučiai gamtoje“, „Kelionė į bebro namus“, Kūčių tradicijų edukacija, kalėdinio žaisliuko gamyba bei kultūrinė programa „Baroko paslaptys Žemaitijos širdyje“. Taip pat labai populiarios mūsų Neformaliojo vaikų švietimo programos – „Gamtos tyrėjai“, „Mokomės gamtoje“ ir „Vardan tos“. Jose vaikai patiria tikrus nuotykius: stebi gyvūnus, keliauja naktiniais žygiais, mokosi orientuotis pagal saulę ar šešėli, užkuria laužą, gaminasi arbatą iš žolelių ar net eglės spyglių.

Tikriausiai mokymo priemonės taip pat prisideda prie kokybiškesnio ugdymo. Ar turite jų? Kaip jos pasitarnauja?

Priemonės yra labai svarbios, nes vaikas reikia praktikos. Turime knygų, spalvotų žurnalų, dėlionių, stalo žaidimų, kortelių paukščių, gyvūnų ir vabzdžių pažinimui. Taip pat kompiuterinę įrangą, palapines, miegmaišius, dviračius transporto priemonės. Mokiniai dirba pakeliose lysvėse – čia sėja, laisto, ravi. Tokios veiklos lavina atsakomybę, bendradarbiavimą, moko nešiukšlinti ir gerbti gamtą. Praktika gamtoje kur kas paveiklesnė nei teorija klasėje.

Kuo mokymasis gamtoje skiriasi nuo įprastų pamokų klasėje?

Gamtoje vaikai tampa žingeidesni, labiau motyvuoti. Čia nėra griežtų suolų ar ribų – jie stebi realius procesus, tyrinėja, klausinėja, bendrauja tarpusavyje. Tai padeda lavinti socialinius, kultūrinius įgūdžius, kūrybiškumą ir savarankiškumą. Mokymasis gamtoje skatina vaikus judėti, drąsina, ugdo pasitikėjimą savimi ir gamtos pajautą.

Kokius artimiausius tikslus ar naujoves planuojate Gamtos mokykloje?

Didžiausias tikslas – plėsti edukacijų tematiką ir dar labiau įtraukti bendruomenes. Planuojame daugiau naktinių žygių, sezoninių užsiėmimų, gamtamokslinių tyrimų vaikams, taip pat siekiame atnaujinti kai kurias priemones, kad galėtume dar geriau suderinti mokymąsi su patirtimi. Nuolat ieškome būdų, kaip padaryti mokyklą dar patrauklesnę ir įdomesnę.

Ir pabaigai: ką norėtumėte palinkėti Varnių regioninio parko lankytojams ir tiems, kurie dar tik planuoja čia atvykti?

Varnių regioninio parko lankytojams

linkiu gražių akimirkų ir įdomių atradimų. Kiekvienas takas, ar tai būtų vasara ar žiema, čia veda prie naujos istorijos, o kalvos, miškai slepia savitą pasakojimą.

Tiems, kurie dar tik planuoja kelionę ir galbūt dvejoja, linkių nepraleisti progos atvykti į šį unikalų Žemaitijos kampelį. Čia laukia pasakojimai, istorijos, gamta ir žemaitiškas nuoširdumas.

* * * * *

Iš Varnių regioninio parko lankytojų centro galima leisti į trumpas išvykas: aplankyti Šatrijos, Sprūdės piliakalnių, Biržuvėnų dvarą ar Jomantų miško taką. Kiekviena vieta žiemą įgauna naują atspalvį – tylų, paslaptinę, tarsi iš seno pasakojimo.

Tad jei šiemet ieškote vietos, kur žiema būtų tikra – su sniego girgždesiu, paukščių balsais ir žemaitišku svetingumu – Varnių regioninio parko lankytojų centras jus kviečia užsukti. Čia rasite šilumą net žvarbiausią dieną.

Miestas ant septynių kalvų

(Atkelta iš 1 psl.)

Zakso kalva – miesto atokvėpis prie ežero

Nusileidus nuo Vilniaus kalvos ir priartėjus prie Masčio ežero, atsiveria Zakso kalnas. Tai vieta, kurioje miesto ritmas sulėtėja, o gamta atsiveria visu savo paprastumu. Iš čia matyti plati Masčio vandens platybė, į kurią vakare sukurta miesto šviesos ir dangus, nudažydamas kalvą švelnia ramybe. Zakso kalno vardas nėra atsitiktinis. Manoma, kad jis kilo nuo čia gyvenusio verslininko Zakso pavardės – jo valdytos žemės driekėsi aplink kalvą. Kadaise ši teritorija buvo kažkur tarp miesto ir priemiesčio, netoli svarbių vieškelio ir ežero pakrančių. Todėl kalva tapo natūralia žyme, orientyru vietos gyventojams. Šiandien Zakso kalnas – sutvarkyta, jauki miesto erdvė. Įrengti takeliai, suolai ir žaliuojantys plotai paverčia ją patogią vietą trumpam pabėgti nuo kasdienybės. Čia galima sutikti vaikštinėjančias šeimas, bėginėjančius sportininkus ar tuos, kurie ieško ramybės ar tiesiog nori pasidairyti į Masčio ežerą iš kiek aukščiau. Nuo kalno atsiverianti panorama primena, kad Telšiai – tai miestas, gražiai išipynęs į savo kalvas ir vandenį. Zakso kalnas išliko toks, koks ir buvo per amžius – savaime traukianti vieta, kur istorija susitinka su gamta, o užlipus ant jo, visada norisi bent trumpam sustoti.

Insulos kalva – Žemaitijos dvasinis centras

Jeigu norite keliauti toliau Telšių senamiesčiu, lipkite į Insulos kalvą. Tai – miesto branduolys, dvasinis centras, kur istorija, tikėjimas ir mokslas susilieja į vieną. Nuo XVII amžiaus pirmosios pusės čia pradėtas statyti bernardinų vienuolynas, o vėliau prie jo iškišo dviaukštė Loreto Dievo Motinos ir Šv. Antano Paduviečio bažnyčia – dabar Telšių katedra. Šis unikalus statinys ypač išsiskiria savo architektūra – abu aukštai turi po altorių ansamblius, tad viduje galima išvyti ne du, o gerokai daugiau altorių. Salia – pirmoji Telšių mokykla, įkurta tų pačių bernardinų vienuolių, o kiek vėliau čia išliko vyskupų rūmai, kunigų seminarija, biblioteka. Insulos kalva – tai ne tik architektūrinis ansamblis, bet ir dvasinės šviesos simbolis. Ji ilgus šimtmečius buvo žinių, tikėjimo ir kultūros židiny, formavęs miesto tapatybę. Čia pat stovi ir Žemaitės dramos teatras – gyvoji senamiesčio kultūros širdis, kurio scenoje nuolat gimsta naujos idėjos ir istorijos. Aplink kalvą išsibarstę mažosios architektūros paminklai, meniniai akcentai, sutvarkytos aikštelės ir jaukūs takai, kurie kviečia sulėtinti žingsnį ir pasigėrėti miesto senuoju pulsą. Kai vakaro šešėliai apsieja katedros bokštus, o varpai nuaidi virš Masčio ežero, atrodo, kad laikas trumpam sustoja. Telšiškiai čia vis dar jaučia ramybę, o iš toli atvykę keliautojai kalba apie ypatingą šios vietos aurą – tarsi miestas šioje kalvoje kvėpuotų gilesniu, ramesniu ritmu.

Malūno kalva – pramonė ir tikėjimo sankirta

Keliaudami miesto gatvelėmis, pasieksite Malūno kalvą – iškilia vietą Žalgirio gatvės prieigose, menančią Telšių miesto raidą ir senąsias tradicijas. Kadaise čia veikė miesto malūnas: jo sparnai sukosi nenumaldomai, maldami grūdus telšiškių duonai. Būtent nuo šio malūno ir kilo kalvos vardas. Laikui bėgant, vietovė įgijo naują

Septynios kalvos, vienas miestas

simbolinį sluoksnį. Čia išliko Šv. Mikalojaus Stebukladario cerkvė – vienintelė kubizmo stiliaus šventovė Lietuvoje. Jos kampuotos, drąsios formos ir netikėti siluetai liudija apie

Artėjant prie Insulos kalvos, pasitinka mama meška su vaikučiais

kultūrų įvairovę ir tai, kad Telšiai nuo seno buvo daugiatautis, atviras įvairiems tikėjimams miestas. Malūno kalva šiandien – tai vieta, kur senojo malūno istorija susilieja su cerkvės kryžiais, o praeitis ir dabartis sukuria savitą, tik Telšiams būdingą atmosferą.

Žalioji kalva – Žemaičių atminties saugotoja

Toliau vykite prie Žaliosios kalvos, kuri savo vardą pateisina ištisus metus. Ji pasitinka žaluma ir tyła, o ant jos – vienas svarbiausių visos Žemaitijos lobynų – Žemaičių muziejus „Alka“. Muziejus buvo įkurtas 1932 m. žemaičių senovės mėgėjų draugijos ALKA iniciatyva ir nuo to laiko renka, saugo ir pristato įvairias autentiškas ekspozicijas, atskleidžiančias regiono

istoriją, etnografinį paveldą, dailę ir kultūrą.

Žalioji kalva yra ne tik geografiškai išskirtinė – ji siejasi su miestiečių kasdienybe, istorija ir kultūrine atmintimi. Kalno papėdėje ir šlaituose sklaidžiasi rami žaluma, o pats muziejus įsikūręs taip, kad vilioja lankytojus žingsniuoti į aukštyn ir leistis į pažintį su Žemaitijos praeitimi. Šiandien po rekonstrukcijos atgimęs muziejus traukia lankytojus ne tik savo ekspozicijomis, bet ir ypatinga kalvos aura. Sakoma, kad po ja vis dar alsuoja senųjų žemaičių dvasia: išdidūs, tylūs ir stiprūs žmonės, kurie saugojo savo kalbą, papročius ir kasdienybę. Vakaro šviesoje, kai saulė leidžiasi virš „Alkos“, atrodo, kad kalva ima švytėti iš vidaus – tarsi pati Žemaitija šypsotųsi.

Kiaulės kalva – kasdienybės kalva su legenda

Visai netoliese stūkso dar viena – Kiaulės kalva. Ši, nors ir kuklesnė už gražiai žaliuojančias ar istoriškai iškiliąs Telšių kalvas, yra sava ir įdomi. Ji įsikūrusi Dariaus ir Girėno gatvėje ir mena senesnius laikus, kai aplink dar nebuvo miesto šurmulio. Kalvos pavadinimo kilmė apipinta keliomis versijomis: vienos pasakoja, kad seniau čia ganytos kiaulės, kitos – kad kalvos reljefas primena gyvulio kontūrus, o dar kitos aiškina, jog netoliese buvęs turgelis, kuriame prekiauta gyvuliais. Bet žemaičiai kaip visada šypsosi ir sako: „Tegul vadinasi, kaip nori – svarbu, kad savo“. Įdomu ir tai, kad ši kalva dar vadinta Kalėjimo kalva – senais laikais ant jos stovėjo miesto kalėjimas, todėl vietiniai ją taip kartais mini iki šiol.

Kiaulės kalva šiandien – kasdieniška, miesto ritme gyvenanti erdvė. Galbūt čia nėra didingų bokštų ar istorinių sakralinių statinių, tačiau yra Telšių kasdienybės šiluma: žmonių žingsniai, vaikų balsai, vakariniai žibintai ir nuolatinis gyvenimo ritmas, kuris daro šią vietą tikrai sava.

Bobės kalva – moteriško išminties simbolis

Vidury Telšių, Gėlių gatvėje, stūkso Bobės kalva –

aukščiausia miesto vieta ir viena iš septynių legendomis apipintų Telšių kalvų. Kalvos viršūnė iškyla daugiau nei 160 metrų virš jūros lygio, todėl nuo jos atsiveria plati miesto panorama. Ši vieta nuo seno traukė žmones. Gal dėl paslaptingos ramybės, o gal dėl istorijos sluoksnių, kurie čia susitelkę per šimtmečius.

Vietiniai iki šiol pasakoja apie senovėje čia gyvenusią žolininkę, išminčių moterį – „bobę“. Ar legenda paremta tikrove, šiandien niekas nebeprisimena, tačiau būtent ši istorija davė vardą kalvai, kuri tapo savotišku miesto folkloro ženklu. Telšiškiai mėgsta sakyti, kad Bobės kalva turi ypatingą energiją. Čia pavasaris ateina kiek anksčiau, viskas sužaliuoja greičiau, o viršūnėje juntama tyła, tarsi sauganti senus pasakojimus. Ant kalvos įsikūrusios senosios Telšių kapinės, vienos iš svarbiausių miesto atminties vietų. Tarp senų medžių, akmeninių takelių ir laiko paliestų paminklų telkiasi ištisos miestiečių kartos. Tai vieta, kurioje susilieja pagarba praeičiai ir kasdieniško miesto ritmo pauzė – lyg trumpas pamatymo akimirkos, kurių taip kartais pritrūksta.

Nors Bobės kalva nėra puošta architektūriniais ansambliais ar didingais statiniais, jos vertė slypi kitur. Tai aukščiausia Telšių vieta, gyvas miesto reljefo liudijimas ir tylus žemaičių tvirtumo simbolis. Vakaro metu, kai saulė leidžiasi už miesto stogų, kalva švelniai nušvinta, o jos viršūnėje stoja tokia ramybė, kad atrodo, jog pats miestas trumpam sulaiko kvapą.

Septynios kalvos, vienas miestas

Keliaudami nuo kalvos prie kalvos, tarsi žingsniauome per skirtingus Telšių istorijos tarpsnius. Vienur miestas kalbėjo sakralia ramybe, kitur užė pramonės sparnai, dar kitur žaliavo kultūros ir atminties sodai. Kiekviena kalva savaip formavo miesto veidą – suteikė jam aukštį, platumą, simbolių ir istorijas, kurių nebūtų galima rasti jokiaje kitoje Lietuvos vietovėje. Septynios Telšių kalvos – tai tarytum septyni charakteriai, septyni miesto balsai. Vilniaus kalva primena miesto ištakas ir pirmąją šventovę. Zakso kalnas glosto ramybę, žvelgdamas į Masčio ežero veidą. Insulos kalva – tikėjimo, mokslo ir kultūros branduolys, iš kurio miestas plėtojosi šimtmečiais. Malūno kalva pasakoja apie Telšių darbinį pulsą ir daugiatautę istoriją. Žalioji kalva saugo žemaičių atmintį ir kultūrinę šaknį. Kiaulės kalva žavi kuklia kasdienybe ir šypseną keliančiomis legendomis. O Bobės kalva – aukščiausia miesto vieta – leidžia pažvelgti į Telšius iš viršaus, pajusti jų ritmą, ramybę ir neišsakytą senųjų laikų dvasią.

Sios kalvos – ne vien reljefas. Tai miesto charakterio dalys, išraižiusios Telšių tapatybę taip pat giliai, kaip ežeras išraižė jo pakrantes. Jos primena, kad Telšiai – tai miestas, kuris visada buvo šiek tiek arčiau dangaus. Miestas, kuriame kiekvienas pakilimas veda į naują istoriją, o kiekvienas nusileidimas atveda į švelnų, jaukų kasdienybės šurmulį. Tad jeigu įveikėte šį maršrutą ir pažinote visas septynias kalvas – sveikiname. Jūs pamatėte Telšius tokiais, kokius juos mato patys telšiškiai: miestą, kuriame susitinka praeitis ir dabartis, tikėjimas ir darbas, legenda ir realybė.

O tai – tik pradžia. Nes, kaip žemaičiai mėgsta sakyti, „Telšiai turi daugiau, negu mato akis.“ Dar laukia per 60 meškų simbolių, miesto kampelių, istorijos ir nauji atradimai. Bet apie tai – jau kitame laikraščio numeryje.

Malūno kalva

Vienas gidas: šimtai istorijų ir dvarų paslapčių

(atkelta iš 1 psl.)

Kokia buvo įsimintiniausia ekskursija ar smagiausia situacija?

Vienas pagyvenęs amerikietis, kurio šaknys Telšiuose, atvažiavo pas gimine ir užsisakė ekskursiją.

Per pasivaikščiojimą nuo Amfiteatro iki antroje pusėje ežero esančių daugiaabučių, žvelgdamas į juos, su amerikietišku humoru ištare: „Kaip jūs, žemaičiai, įdomiai statote dangoraižius – gulsčiom.“ Tą akimirką visi juokėsi, o man buvo smagu matyti, kaip jis stebisi mūsų miesto architektūra.

Iš tiesų tokių smagių ekskursijų būta labai daug. Kartais turistai grįžta po kelis kartus, klausinėja naujų dalykų, domisi detalėmis, kurių net Telšiuose gyvenantys žmonės nežino. Būna, kad atvažiuoja giminės, bendradarbiai ar buvę teliškiiai, ir prasideda tokia draugiška pasakojimų „mainų“ atmosfera. Smagiausia, kai ekskursijos pabaigoje matau, kad žmonės išeina patenkinti, su gera nuotaika, o vėliau dar papasakoja ir kitiems apie mūsų miestą, ragina atvykti.

Visuose darbuose pasitaiko vienokių ar kitokių iššūkių. Andriau, o su kokiais iššūkiais susiduriate Jūs?

Didelėse grupėse dažnai pasitaiko tas vienas žmogus, kuris nori „parodyti, kad viską žino“. Dar prieš man pradėdant kalbėti, jis užšoka ir pradeda pasakoti savo versiją. Tokiose situacijose reikia daug kantrybės ir humoro – negali žmogaus auklėti ar pykti. Geriau tiesiog šypsotis, kartais patylėti, leisti jam pasisakyti ir tęsti ekskursiją savo ritmu.

Pasitaiko ir labai juokingų istorijų. Pavyzdžiui, vieną kartą suvalkiečių grupė, sužinojusi, kad prie turizmo centro tualetas mokamas, tiesiog atsisakė į jį eiti – 18 moteriškių „užprotestavo“, ir nė viena nenuėjo. Paskui miesto taryba priėmė sprendimą – tualetas tapo nemokamas. Tai – vienas iš pavyzdžių, kai gidavimas tampa ne tik pasakojimu apie istoriją, bet ir gyvenimo stebėjimu, kai pamatai, kaip žmonės reaguoja į netikėtas situacijas.

Ar galite suskaičiuoti, kiek ekskursijų jau esate vedęs?

Smotą... Tikrai neskaičiuoju. Gal truputį gaila, kad senatvėje, sėdint prie pečiaus, negalėsiu pasigirti anūkėms, kad vienais metais turėjau tiek ekskursijų, kitais metais – tiek. Vasarą darbas labai intensyvus – per dieną dažnai būna dvi ar net trys ekskursijos. Labiausiai išskirčiau Mokytojų dieną. Vienais metais tą dieną turėjau net penkias ekskursijas. Bet dabar, savo metuose, nebenorėčiau taip intensyviai. Iš tiesų yra tik keletas dienų per metus, kai neturėjau ekskursijų – tai lapkričio 1 ir 2 dienos. Pamenu, esu vedęs ekskursiją ir sausio 1 dieną. Tąkart supratau, kad žmonėms reikia ne tiek pamatyti Telšius, kiek galimybės atsistoti kavinukėje ir ramiai pasišnekučiuoti.

Kartais ekskursijos dalyviai būna apsirengę ne pagal sezoną, o jų ekskursija trunka apie dvi valandas. Todėl neretai reikia atsižvelgti į situaciją ir „gelbėti“ žmones. Yra ir tokių, kuriems visai nesiprastėja pasidėti kavinėje – tai reiškia, kad jiems patinka užteiti: kažkam reikia į tualetą, kažkam prisėsti. Tuomet ekskursija gaunasi labai natūrali, neperspausta, maloni tiek gidui, tiek turistams.

Jūs daug metų domitės dvarais. Papasakokite, kaip kilo idėja „prikelti“ Džiuginėnų dvarą ir ar yra kitų objektų Telšių regione, kuriems norėtumėte suteikti naują gyvenimą? Pirmasis dvarėlis, prie kurio prisidėjau, buvo Brėvikiai. Čia gyveno broliai Narutavičiai – Gabrielius Narutavičius, pirmasis Lenkijos prezidentas, ir Stanislovas Narutavičius, vienas iš

Nepriklausomybės akto signatarų. Kai sužinojau, kad iš dvaro į Vokietiją išvažiuoja pagyvenusi moteriškė, radusi savo seserį, kilo noras „perimti globą“ į savo rankas ir išsaugoti vietą. Brėvikiuose kartu su Žemaičių kultūros draugija jau daugiau nei 20 metų organizuojame Vasario 16-osios minėjimą.

Andrius su ekskursijos dalyviais

Pavirvyčio dvare jau buvo rimtesnių problemų: po dvarą laktė šunys, jaunimas darė visokias „zbitkas“. Susisiekiu su šeimnininku, papasakojau situaciją, ir ne vien aš, bet dar keli žmonės, prijauciantys dvarams, keletą metų jį prižiūrėjome. Būta tokių momentų, kai karstėmės ant stogų, laikydami už vinies, kad tik užlopyti skylę, nes dvaras buvo pasmerktas nugriūti.

Labai gaila, kad pernai, sulaukęs 94

Vasarą užklysta ir pavieniai lankytojai, atsitiktiniai turistai. Daugelis žino Tado Blindos filmą, kur sakoma: „Pavėžėsiu ponus į Džiuginėnus“. Matyt, todėl žmonės, kurie matė filmą, dažnai užsuka, nes plente yra rodyklės, vedančios tiesiai į dvarą.

Aišku, žmonės tikisi, kad čia bus smėliu pabarstyti takeliai, o panelės

vaikščios apsirengusios puošniomis senovinėmis sukniomis. Tačiau iš tiesų greitai to tikrai nebus – išlikę tik sodybos fragmentai.

Su dvarais šiuo metu tiek. Žinoma, yra ir kitų dvarų, kurie man rūpėtų, bet palikime tai ateičiai.

Pakalbėkime apie Jūsų aistrą – kolekcionavimą. Kuo Jus patraukė senovinės svarstyklės? Kodėl būtent jos tapo kolekcijos dalimi?

Visiems daug kartų esu sakęs, kad svarstyklės aš mačiau jau nuo tada, kai pradėjau matyti - nuo mažų dienų. Tėvų namuose buvo tokios svarstyklės su senoviniais svoriukais – jau tuomet jos man atrodė ypatingos. Paskui, gyvendamas Vilniuje, viename nugriautame name buvau radęs svarstyklės. Dar ligi šiol pamenu tą vaizdą, kad ant šiukšlėmis supiltos krūvos, viršuje gražiai buvo padėtos svarstyklės. Toks buvo mano pirmas atradimas.

Paskui važinėčiau į Latviją, į Kauno turgų – visur ieškojau įvairių senovinių svarstyklių. Kiekviena jų turi savo istoriją: kitokia konstrukcija, kitas raštas, kitos detalės. Kartais tenka surinkti lėkštę iš vienu, svorelius iš kitur – ir po daugelio metų tai tampa pilna, autentiška svarstyklių kolekcija.

Daug svarstyklių dabar saugome Žemaitijos turizmo informacijos centre, Biržuvėnų dvare. Man tikrai negaila, kai pristatau žmonėms senovines svarstyklės. Visada sakau, kad jei kas turi nereikalingas, senas svarstyklės, tegul atveža – aš mielai priglausiu. Tik jokių būdu neišmesti į metalo laužą, kur gauni kelis centus, o daiktas, turintis kultūrinę ir istorinę vertę, prapuola amžiams. Tad raginu ir kitus žmones, tvarkant senus sandėliukus ar palėpes, neišmesti

senų daiktų – geriau juos perduoti muziejams ar kolekcininkams. Taip jie įgauna antrą gyvenimą ir gali papasakoti savo istoriją ateities kartoms.

Kaip manote, koks Telšių kampelis labiausiai įsimintinas turistams? Telšiai turi tikrą „perliuką“, kurie dažnai nustebina žmones. Pavyzdžiui, mūsų senamiestyje yra rūsiuose įrengtos kavinukės-restoranai, tokie kaip „Senoji kvorta“ ar „Abatija“. Žmonės nustemba, kai mažame mieste randi tokių netikėtų erdvių. Kitas įspūdingas objektas – senoji muzikos mokykla. Jei nebūtų investuota tiek daug pinigų į jos restauraciją, daugelis žmonių net nebūtų patikėję, kokia graži ji yra – tiek fasadas, tiek vidus. Žinoma, pats didžiausias mūsų miesto pasididžiavimas – Šv. Antano Paduviečio katedra. Jos išskirtinis architektūrinis sprendimas su didele galerija, dviem aukštais – tikrai palieka įspūdį.

Iš kur pas Jus toks unikalus humoro jausmas?

Tas humoro jausmas perėjo iš šeimos. Mano tėvuko mama turėjo savitą, ne visiems suprantamą, žemaitišką humorą, ir tokį patį turiu aš. Kai kurie žmonės jį priima netgi kaip šiek tiek užgaulų, bet per dvi valandas trunkančią ekskursiją supranta, kad mes, žemaičiai, esame visai kitokie, ir mūsų juokai – kitokie.

Kartais per ekskursiją pasitaiko smagių situacijų. Pavyzdžiui, ateina moteris, paskutinė įeina pro duris į turizmo centrą, valgydama ledus. Aš jos paklausiu: „Kaip jums su humoro jausmu?“. Ji atsako, kad neblogai. Tada tariau: „Ar žinai, kaip teliškiiai apie tokias moteris sako, kurios valgo vidury miesto? Ta „omžina neįjiedus“. Tuomet visi, apie 40 žmonių, skaniai nusijuokia, o moteris iš pradžių truputį pasimeta, bet paskui visas įgauna pagreitį. Kai išsiskiriame, dažnas net prieina ir padėkoja man. Ir tai būna ne tie, kurie tiesiog klausosi, o tie, kurie tikrai įsijungia į ekskursiją ir dalyvauja. **Kokius dar senovinius Telšių lobius esate atradę, apie kuriuos daugelis nežino?**

Galiu pasigirti, kad Vyskupų rūmuose, garbingoje vietoje, yra iš vyskupo Staigaičio kolekcijos kilusi originali signatarų nuotrauka. Ją radau kartu su vienu kunigu, bevaikščiodamas bažnyčios bokšte. Nuotrauka gulėjo ant žemės – kažkas buvo net į stiklą įlipęs, todėl iš pradžių nelabai matėsi, kas joje pavaizduota.

Tuo metu dar buvo gyvas vyskupas Jonas Boruta. Jis net šiek tiek pabarė mane, kam aš tą nuotrauką ilgiau laikiau pas save, nors mano vienintelis noras buvo tik pasidaryti jos kopiją. Mano tėvukas dar vaikystėje buvo mane pamokęs: „Vaikeli, kas ne tavo – ir nerušuok.“ Ir kai tos taisyklės laikais, gyveni labai ramiai – neskauda galvos ir nesapnuoji, kad esi kažką svetimo paėmęs, kas tau nepriklauso. Dar viena įdomybė – labai norėčiau, kad teliškiiai nebevadintų Parko gatvėje esančio rajono „čigonynu“, nes tokio pavadinimo ten niekada nebuvo. Ten buvo Dirkstelių dvaras.

Labai džiaugiuosi, kad visai netyčia, gerdamas arbatą pas vieną žmogų namuose, pamačiau nuotrauką, kurioje tas dvaras buvo užfiksuotas. Tos nuotraukos ieškojau gal kokius 20 metų – niekas jos neturėjo. O štai vieną dieną ji tiesiog atsirado. Niekada nežinau, ką Dievulis tau yra paruošęs.

Man, tiesą sakant, ir užtenka to, kas jau pavyko: rasta nuotrauka su Staigaičiu ir kitais signatarais, svarstyklių kolekcija, pagalba Džiuginėnų dvarui.

Džiaugiuosi, kad man pavyko prisidėti ir prie Biržuvėnų dvaro archyvo išsaugojimo po gaisro. Tą archyvą savo rankomis nukėliau iš palėpės.

Andrius Katedroje

metų, mirė dvaro šeimnininkas, bet liko žmona ir sūnus, kurie dabar rūpinasi dvaru.

Po to kurį laiką truputį buvau atsitraukęs, kol pamačiau skelbimą, kad parduodama dalis Džiuginėnų dvaro. Dvaro palėpėje turiu senovinių daiktų sandėlį, o pirmame aukšte – gražią verandos patalpą, kurioje darome priėmimus visiems, norintiems sužinoti dvaro istoriją.

Kelionė po Šatrijos apylinkes

Kai šalčio gūšiai švelniai glosto apsnigtas giraites, vienas kalnas išlieka ypatingas – Šatrija. Ji iškyla virš aplinkinių laukų kaip tyli, paslaptį liudininkė – sena kaip pati Žemaitijos žemė, apipinta mitais, padavimais ir tikėjimu. Jos siluetas lengvai atpažįstamas net iš tolimiausių apylinkių, o užkopus ant viršūnės atsiveria neaprėpiami kraštovaizdžiai: medžiais banguojanti Žemaitijos žemė, Lūksto ežeras, tolumose stūksantis Medvėgalis, arčiau – Girgždūtė, Sprūdė, o giedrą dieną galima išvysti net Telšių katedros ir Varnių kunigų seminarijos bokštus.

Apie Šatrijos kilmę vietiniai žmonės pasakoja linksmai: kažkada čia ėjęs milžinas, prisipylęs kišenės žemės, bet pavargęs ir atsigulęs pailsėti. Kol miegojo, pelės pragaužusios jo kišenės, ir žemė pabyrėjusi – taip atsiradęs kalnas. Atsibudęs milžinas supykęs ir sušukęs: „Ak jūs nenaudėlės, kaip duosiu su šatra!“ Nuo to šūkio, sakoma, ir kilęs Šatrijos pavadinimas. Tačiau ne vien milžinai čia gyveno – žmonės nuo seno šnibždasi, kad Šatrija buvo mėgstamiausia raganų susirinkimų vieta. Tačiau ne vien milžinai čia gyveno. Žmonės nuo seno šnibždasi, kad Šatrija – mėgstamiausia visų Žemaitijos raganų susirinkimų vieta. Esą jos kadaise apipylusios žemėmis kalno vietoje stovėjusią bažnyčią, ir taip gimęs kalnas. Bažnyčiai supuvus, viršus įlinkęs, todėl Šatrija šiandien ir turi savitą, lengvai atpažįstamą siluetą.

Žiemą Šatrija ir jos apylinkės virsta tylos ir ramybės oazė

jo sugauti. Be to, Šatrijos kalnas buvo ne tik fizinė slėptuvė – tai buvo ir strateginė vieta. Blinda galėjo matyti aplinkinius kaimus, ežerus ir kelius, todėl galėjo laiku pasitraukti arba pasikviesti pagalbininkus, kai reikėdavo „savo misijų“. Taip Šatrija tapo legenda ne tik dėl savo senųjų padavimų, bet ir dėl to, kad čia

Tyrimai atskleidė, kad kalno viršuje stovėjo medinė pilis, naudojama gynybai, o papėdėje žmonės gyveno jau nuo II a. prieš Kristų. Rasti IX–XII a. degintiniai kapai, laidojimo urnos, dubenuoti akmenys, gintaro ir stiklo papuošalai bei akmens kirvukai liudija apie seną ir gyvą žmogaus buvimą šiose vietovėse. Archeologai taip pat nustatė, kad virš kalno buvusi pilis galėjo būti ritualinė vieta, kur vykdavo senovės

lietuvių šventės. Manoma, kad Šatrija buvo senojo lietuvių tikėjimo centras, sunaikintas įvedus krikščionybę. Pirmieji Žemaičių vyskupystės kunigai rezidavo netoliese, Luokėje, prižiūrėdami dar gyvą pagonių šventvietę. Manoma, kad kalnas buvęs ir senojo lietuvių tikėjimo centras, sunaikintas įvedus krikščionybę. Istoriniai šaltiniai mini, kad pirmieji Žemaičių vyskupystės kunigai rezidavo Luokėje, netoliese nuo Šatrijos, kad prižiūrėtų dar gyvą pagonių šventvietę.

Šatrijos apylinkės ne tik istorijos, bet ir gamtos požiūriu unikalios. Čia įsteigtas Šatrijos kraštovaizdžio draustinis, apimantis 813 ha. Draustinyje išsaugotos moreninių kalvų grandinės, miškingos apylinkės, paukščių ir laukinių gyvūnų buveinės.

Takai įvairaus sudėtingumo – nuo ramių pasivaikščiojimų iki aktyvių žygių, o fotografams ir gamtos mylėtojams – puiki vieta ankstyvam rytui ar vakaro šviesai. Čia galima

stebėti elnius, stirnas, briedžius, įvairias paukščių rūšis, o pavasarį ir vasarą – nuostabų augalų žydėjimą, tarp jų retus miško augalus ir žoleles, kurios senovėje naudotos gydymui ar ritualams.

Kelionę verta pradėti Luokėje – viename seniausių Žemaitijos centrų, kuriame stūkso puošni Sv. Kryžiaus bažnyčia, liudijanti apie seną Žemaičių vyskupystės istoriją. Luokė nuo seno buvo svarbus regiono centras, čia veikė vieni pirmųjų Žemaičių vyskupystės mokyklų. Netoliese yra Girgždūtės kalnas, dar viena šventa vieta, sujungta su Šatrijos legendomis apie raganų susirinkimus ir liepsnų kelią per Jonines. Pasakojama, kad naktimis raganos šokdavo virš šių kalnų, o laužų šviesa matėsi net iš tolimų kaimų. Dar toliau – Sprūdės piliakalnis, siejamas su legendiniu karžygiu Sprūdeikiu. Užkopus ant jo viršūnės atsiveria platus Žemaitijos kalvų peizažas, toks pat, kokį prieš šimtmečius matė čia gyvenę kariai. Sprūdės apylinkėse rasta daugybė senovinių radinių: akmens kirvukai, medžio dirbiniai, gėlių formos papuošalai, kurie liudija, kad ši vieta buvo ne tik gynybinė, bet ir kultūrinė – čia vykdavo bendruomenės ritualai, šventiniai renginiai ir svarbūs susibūrimai.

Keliautojus traukia ir Varnių miestelis – buvusi Žemaičių vyskupystės sostinė. Čia stovi didingoji Varnių katedra, senojo kunigų seminarija, Žemaičių vyskupystės muziejus, kuriame saugoma daugybė relikvijų, dokumentų ir senovės eksponatų, liudijančių apie regiono istoriją. Modernus regioninio parko lankytojų centras kviečia pažinti gamtą, sakmes ir vietos istoriją. Ir, žinoma, Lūksto ežeras, vienintelis pasaulyje ežeras, kurio bangos išmeta gintarą. Vasarą čia galima maudytis, žvejoti ir stebėti vandens paukščius, žiemą – slidinėti ar keliauti su šiaurietiškais lazdomis.

Žiemą Šatrija ir jos apylinkės tampa tylos ir ramybės oazė. Tai vietos, kuriose galima pajusti ne tik istoriją, bet ir Žemaitijos dvasią – tvirtą, paslaptį, išdidžią.

Ir galbūt, jei liksite ilgiau ir įsiklausysite, išgirsite, kaip iš toli, iš amžių gelmių, atsklinda švelnus šnabždesys – raganų juokas, milžino balsas ar tiesiog Žemaitijos vėjas, pasakojantis savo legendą.

Šatrija nėra tik kalnas ar legenda. Tai vietovė, kurioje susilieja gamta, istorija ir žmogaus dvasia. Čia kiekvienas žingsnis atveria naują paslaptį, naują istoriją, naują panoramą, kurios neįmanoma pamiršti. Kalno apylinkėse galima atrasti daugybę piliakalnių, senovinių gyvenviečių pėdsakų, pasivaikščioti tarp senųjų medžių ir upių vingiuose, pasijusti tarsi grįžus į praeitį. Šatrija kviečia ne tik pažinti Žemaitijos praeitį, bet ir įsiklausyti į jos dvasią, kuri vis dar gyva kiekviename akmenyje, kiekviename vėjo gūsyje ir kiekvienoje šio kalno paslapties užuominoje.

Šatrijos kalnas apipintas legendomis

Sakoma, kad Šatrijos kalnas slepia daugiau, nei mato akis. Užkopus ant viršūnės, galima pajusti ne tik vėjo dvelksmą ir istorijos alsavimą – čia gyva ir senoji žemaitiška dvasia, kurią saugo žmonės bei jų ritualai. Šatrija – ne tik padavimų, bet ir istorinių pasakojimų vieta. Kalnas mena ir legendinį „svieto lygintoją“ Tadą Blindą, kuris čia ieškojo prieglobsčio nuo ponų ir valdžios. Pasakojama, kad Tadas Blinda buvo tarsi lietuviškas Robin Hoodas – maištininkas, kuris gynė silpnesnius, vogė iš turtingųjų ir dalino vargšams. Jo drąsa ir išradingumas pritraukė daugybę sekėjų, tačiau nepatiko valdžiai. Tad Blinda dažnai turėjo dingti iš akių, slapstytis miškuose ir kalnuose.

Šatrija jam tapo saugiu prieglobsčiu. Čia jis rado urvus ir slėptuves tarp akmenų ir miško tankumų. Legenda pasakoja, kad jis nakvodavo po medžių šaknimis arba tarp uolų, iš kur galėjo stebėti aplinką ir pamatyti bet kokią artėjančią pavoja. Kartais jis naudodavo įprastus takus, bet taip gudriai, kad valdžios žmonės niekada nesugebėdavo

Tadas Blinda atrado prieglobstį, strategiją ir galimybę tęsti savo veiklą prieš neteislingumą, o jo drąsa išliko istorijose ir pasakojimuose iki šių dienų. Šatrijos archeologinė reikšmė stulbina.

ŽEMAITIJOS TURIZMO INFORMACIJOS CENTRAS VISADA PASIRENGĘS PADĖTI PLANUOJANT JŪSŲ LAIKĄ TELŠIUOSE:

<https://visit.telsiai.lt/>

+370 618 63448

Žemaitijos turizmo ir informacijos centras

Turgaus a.21, Telsiai

PAŽINKITE TELŠIUS
SU MUMIS

EKSKURSIJOS
EDUKACIJOS
DEGUSTACIJOS
RENGINIAI

MUZIEJAI
DVARAI
PILIAKALNIAI
PAŽINTINIAI TAKAI

MĖGAUKITE
TELŠIAISI!

ŽEMAITIJOS TURIZMO
INFORMACIJOS CENTRAS

Istorija, kuri nesibaigia Telšių ješiva – žydų bendruomenės paveikslas

Telšiai – miestas su sena ir turtinga žydų istorija. Kadaise čia gyveno labai gausi žydų bendruomenė. Vienu metu ji sudarė beveik 70 procentų visų gyventojų. Antrojo pasaulinio karo išvakarėse Telšiuose gyveno apie 3000 žydų. Nėra patikimų duomenų, kiek jų iš tikrųjų išgyveno. Kaip sakydavo vyresnioji karta: „Karas baigėsi, sovietų valdžia įsitvirtino, kai kurie žydai grįžo, bet jie tylėjo, o mes – neklausėme.“

Miestas kadaise pulsavo žydų gyvenimu: veikė sinagogos, ligoninės, mokyklos, krautuvėlės, fotografų ateljė. Tai buvo gyvas, margaspalvis pasaulis, kurio ritmą jautė kiekvienas miestelėnas – tiek žydas, tiek lietuvis. Vienas svarbiausių žydų gyvenimo ir mokslo centrų Telšiuose buvo ješiva. Senamiestyje stūksantis mūrinis pastatas ilgus dešimtmečius stovėjo tylus, nors kadaise jo viduje skambėjo Talmudo eilutės, mokinių balsai ir jų mokytojų diskusijos. Šiandien ši vieta vėl atgyja – joje atgimsta tai, kas, rodėsi, buvo prarasta. Telšių ješiva – sena žydų aukštoji religinė mokykla, kurioje kadaise jaunuoliai iš viso pasaulio mokėsi Talmudo ir išminties – šiandien saugo ne tik pastato sienas, bet ir viso miesto, vadinto Zemaitijos Jeruzale, atmintį.

Šiandien Telšių ješiva atverta visiems, norintiems išgirsti jos istoriją ir pajusti čia tvyrančią dvasią – tarsi grįžtum šimtu metų atgal ir išgirstum, kaip čia virė miesto gyvenimas. Telšių ješiva šiandien nėra tik praeities liudininkė. Ji – gyva kultūros erdvė, kur istorija ir šandienos žmonės susitinka akis į akį. 2023-ųjų rudenį Telšiai iškilmingai atvėrė duris naujai ekspozicijai istoriniame ješivos pastate. Ši istorinė mokykla tapo Zemaičių muziejaus „Alka“ padaliniu, pasakojančiu ne tik apie Toros studijas, bet ir apie kasdienes Telšių žydų gyvenimus, jų džiaugsmus bei tragedijas, o ekspozicija paremta legendine „Telšiai. Atminties knyga“. Tad čia atgyja tikri žmonių likimai, čia lankytojai pamato išlikusius buitės daiktus, religinius reikmenis, dokumentus, o svarbiausiai – išgirsta Holokaustą išgyvenusiujų pasakojimus. Tai istorija, pasakojama ne iš vadovėlių, o iš pačių kadaise Telšiuose gyvenusiu žmonių lūpų.

Telšių ješivos išlikusių studentų sąrašų, deja, nėra. Visa tai buvo sunaikinta arba išsivežta. Minėtoje atminties knygoje kalbama, kad studijuojančių būta apie 200-300. 1875 m. įkurta Telšių ješiva tapo pasaulinio masto reiškiniu: joje ugdyti rabinai ir mąstytojai garsino Lietuvą nuo Varšuvos iki Niujorko. Ant Telšių ješivos pastato įrengta memorialinė lenta Pasaulio tautų

Romena Kazlauskė

teisuliams – žydų gelbėtojams. Joje įrašyti Babilono Talmudo žodžiai: „Išgelbėjęs vieną gyvybę, išgelbėja visą pasaulį“. Šis užrašas primena, kad net skaudžiausiose istorijos akimirkose buvo vietos drąsai ir žmogiškumui. Šiandien Telšių ješivos erdvė nėra tik tyli atminties saugykla. Čia vyksta edukacinės programos vaikams ir suaugusiems: apie Chanukos šventę, žydų simbolius, tradicijas. Pastato salėse skamba koncertai, rengiamos stovyklos, konferencijos, parodos. Ši vieta ne tik pasakoja praeitį, bet ir leidžia ją pajusti čia ir dabar. Kaip sako gidė, Telšių ješivos lankytojų aptarnavimo administratorė-ekskursijų vadovė, **Romena Kazlauskė**: „Žmonės ateina su klausimais, bet išeina su jausmu. Nesvarbu, ar jie žydų kilmės, ar ne – ši vieta paliečia visus, kurie nori suprasti, ką reiškia būti bendruomene, ką reiškia netekti ir ką reiškia išsaugoti atmintį.“

Tad šiandien ir kalbiname Romeną Kazlauskę apie šandienos gyvenimą istoriniame ješivos pastate, apie tai, kas labiausiai sujaudina lankytojus ir kuo ši vieta išsiskiria iš kitų muziejų.

Kokia Telšių ješiva šiandien?

Telšių ješiva šiandien yra viena svarbiausių vietų religingiems žydams, kurių didžioji dalis senelių, prosenelių turėjo vienokias ar kitokias sąsajas arba

buvo besilankantys Telšių ješivoje, ar buvo palikuonys tų asmenų, kurie vadovavo Telšių ješivai ir joje mokė. Šiandien tai – daugiafunkcinis pastatas. Tai nėra tik muziejus – čia vyksta paskaitos, renginiai, koncertai. Mes, Zemaičių muziejaus „Alka“ darbuotojai, ieškome sąsajos tarp žydų kultūros ir istorijos, tarp lietuvių kultūros ir istorijos bei siekiame pasakoti istoriją iš naujo. Sovietmetis labai stipriai buvo užgožęs ir neleido pasakoti tikrosios Telšių miesto

Telšių Ješivoje galite palikti ir savo įrašą

istorijos. Tad šiandien mes atliekame tą pagrindinį darbą – šviečiame tiek Telšių miesto, tiek Lietuvos gyventojus, tiek kiekvieną atvykusį į Telšius, į Telšių ješivą.

Ką labiausiai mėgsta ir kas labiausiai stebina lankytojus, apsilankiusius čia pirmą kartą?

Viskas priklauso nuo to, koks lankytojas atkeliauja. Jeigu tai yra religingas žydas, jis atvyksta ir pamato didžiulį skirtumą tarp to, kas buvo iki 2020-ųjų ir to, kas yra dabar. Jokia paslaptis ir visi telšiškiečiai puikiai žino, kad šis pastatas buvo labai apleistas, griūvantis, be stogo, išdaužytais langais, išlūžusiais langų rėmais. Tol, kol nebuvo paskelbtas Kultūros paveldo objektu ir renovuotas. Pagaliau šis pastatas atgimė ne tik kaip buvęs svarbus objektas, bet kaip ir vienas iš svarbiausių žydų istoriją pasakojančių pastatų.

Jeigu atvyksta lankytojas iš Lietuvos, išpūdziai dažnai priklauso nuo to, kada jis paskutinį kartą buvo Telšiuose. Dalyvaudama parodose, seminaruose ir įvairiuose susitikimuose ne kartą sutikau žmonių, kurie Telšiuose lankėsi prieš dešimt ar penkiolika metų. Kaip juokaujame, tokių apsilankymų net nebelaikome „galiojančiais“, nes per tą laiką pasikeitė beveik visas – ir pats miestas, ir jo objektai, o šis pastatas

anuomet apskritai neveikė kaip muziejus. Todėl sugrįžę žmonės neretai nustemba pamatę įvykčius pokyčius, o didžiausią nuostabą jiems kelia tai, kad būtent čia, Telšiuose, veikė tokia reikšminga institucija. Iš tiesų, dauguma lankytojų apie tai iki šiol visai nežino.

Tie, kurie atvyksta jau turėdami žinių bagažą apie Telšių žydų bendruomenę, ješivą ir kitas šalia veikusias įstaigas, tokias kaip mechina (aut. past. izraelietiška ikimokyklinio rengimo programa, ruošianti jaunuolius tarnybai kariuomenėje), kolelis (aut. past. religinių studijų institucija vedusiems vyrams), mergaičių gimnazija bei mokytojų seminarija vyrams ir moterims, dažniausiai iš karto nori apžiūrėti pastatą ir pamatyti, kaip reprezentuojame šią tautinę mažumą ir religinę šaką. Jie domisi, ką mes čia veikiamo, kaip suprantame savo paveldą ir kaip tai transliuojame lankytojams. Taigi mūsų lankytojai yra labai įvairūs, o jų poreikiai ir žvilgsniai – skirtingi.

Įdomiausia ekspozicijos dalis daugeliui yra Toros kambarys, nes didžioji dalis lankytojų dar nėra matę Toros ritinio, tefilinių – šventų odinių diržų su dėklais ir pergamentais, kuriuos religiniai žydai dėvi rytinės maldos metu, Toros karūnų ar šabo dienos skirtų indų. Daugeliui taip pat naujiena yra faktas, kad judaizmas yra krikščionybės senesnis brolis, iš kurio išauga ir pati krikščionybė. Nors kartais tenka tai paaiškinti, šis procesas turi ir teigiamą pusę – tai dar viena sritis, kurioje galime edukuoti savo lankytojus.

Minėjote, kad įdomiausia ekspozicijos dalis yra Toros kambarys. Kuo jis toks ypatingas? Kokius dar eksponatus ar ekspozicijos vietas galite išskirti?

Toros kambarys sudaro įspūdį dėl pačios patalpos, jos apšvietimo, įrengimo, ten esančios atmosferos. Viskas ten atrodo kitaip ir jautriau. Pats Telšių ješivos pastatas neturi kažkokios išskirtinės vietos, kurioje žmonės pasakytų vau. Čia viskas, vos priejus prie durų, pasakoja tragiškas istorijas. Mes puikiai žinome, kad Telšiuose buvo pakankamai didelė ir stipri žydų bendruomenė, 4 sinagogos, žydų teismas, bankas, mokyklos. Ir visa tai buvo ištrinta per vieną naktį. Būtent šis faktas byloja, kad ši istorija nebus linksma ir nebus laimingos pabaigos bei pastato prieš suvokimą, kad lietuviai taip pat dalyvavo holokauste. Tačiau verta paminėti, kad mes esame antra šalis pagal pasaulio gelbėtojų skaičių. Ir jeigu mes vengsime kalbėti apie dalyvavimą holokauste, negalėsime kalbėti ir apie pasaulio teisuolius. Šiuo atveju mes turime būti nepatogūs tiek sau, tiek lankytojui. Ir negalime imtis neutralios pozicijos. Turime būti tokie, kokie esame – su visomis savo dėmėmis, negražiomis pusėmis – tam, kad matytume ir pateiktume bendrą vaizdą.

Ką, jūsų nuomone, svarbiausia suprasti apie žydų paveldą ir ješivos istoriją?

Visų pirma reikia suprasti, kad žydų bendruomenės buvo labai gausiai paplitusios Lietuvoje. Nebuvo miesto, miestelio ar kaimelio, kuriame nebuvo žydų tautybės asmenų, ir ne visi žydai buvo religingi. Telšiuose taip pat buvo labai stipri ortodoksiška bendruomenė. Lygiai taip pat buvo ir tokių žydų, kurie vaikus leido į pasaulietines mokyklas, mokėsi kartu su mūsų, telšiškių, vaikais. Savo religiją – judaizmą – žydai išpažino iš įpratimo, pagarbos savo seneliams, proseneliams. Jie buvo dalis mūsų ir turėjo neišvengiamą įtaką tiek mums, tiek mes – jiems. Tu prekiauji, bendrauji, gyveni kaimynystėje. Tiek kulinarinis paveldas atėjęs iš jų pas mus, tiek jie pasiėmė dalį iš mūsų.

Ješivos pastatas

Istorija, kuri nesibaigia Telšių ješiva – žydų bendruomenės paveikslas

Lietuvos žydai, litvakai, pasaulyje atpažįstami iš juodos duonos. Tai yra vieninteliai pasaulyje žydai, valgantys juodą duoną. O mes iš jų pasiėmėme taip pat nemažai ką: kalbant apie maistą, tai kugelis arba tie patys balandėliai, kuriuos skaniai valgom tiek mes, tiek žydai; pasiėmėme ir jidiš kalbos ir žodžių, tokių kaip blatas, chleva, chebra ir daugelį kitų. Lietuviai šiuos žodžius tapatina su sovietmečiu, tačiau mažai kas žino, kad būtent jie yra atkeliavę ne iš kur kitur, o iš hebrajų jidiš kalbos. Todėl tarpusavio įtaka, kaip jau minėjau, yra neišvengiama. Ir mes negalime nubrėžti griežtos linijos tarp žydų ir lietuvių, žemaičių, telšiškių.

Ką patartumėte tiems, kurie dar nebuvo Telšių ješivoje?

Telšių ješivos lankytoji patarčiau būti atviram, drąsiam, žingeidžiam ir nepatingėti paskaityti. Mūsų ekspozicijoje yra gausu nuotraukų, taip pat ir teksto, kuris visas yra paimtas iš knygos „Telšiai. Atminties knyga“. Ši knyga buvo išversta iš hebrajų kalbos į lietuvių kalbą muziejaus iniciatyva ir tai šiuo metu vis dar yra pagrindinis istorijos šaltinis, kalbant apie žydų bendruomenę.

Knyga pasakoja Telšių ješivos istoriją. Tad visų pirma atsinešti akinius skaitymui (jeigu tokių reikia) ir, kaip jau minėjau, nepatingėti paskaityti, skirti tam pakankamai nemažai laiko. Ši ekspozicija reikalauja lėto žingsnio, apmąstymų, galimybės sustoti, prisėsti, pasižvalgyti ir užduoti klausimus: ar čia tikrai buvo sinagoga, o gal Telšių ješivoje esantys balkonai buvo skirti moterims? Ir tada teks paaiškinti – kas, kaip ir kodėl, bet šitą jau palieku paslapyje. Tam, kad lankytojas pats atėjęs turėtų galimybę užduoti šį klausimą.

Sulaukiame lankytojų, kurie atkeliauja iš įvairiausių pasaulio šalių – Brazilijos, Pietų Afrikos Respublikos, Vokietijos,

Telšių ješiva

JAV, Jungtinės Karalystės – tie, kurie turėjo sąsajų su mūsų Telšiais. Jie atvyksta su pasakojimais ir atsiminimais iš savo senelių, prosenelių ir jau pateikinėja informaciją, papildančią atminties knygą.

Romena šypsosi sakydama, kad lankytojai visuomet smalsūs – dar nebuvo taip, jog kas nors išeitų nepalikęs bent vieno klausimo. Anot R. Kazlauskės, ekspozicija nėra nuolatinė ir nekintanti, yra planas ją papildyti, bet tai reikalauja laiko, kantrybės ir išsamių tyrimų, kad nebūtų neatitikimų ar klaidų. „Nestovime mes vietoje: pildomės, augam, ieškom ir vis bandome padaryti tą Telšių ješivos – žydų bendruomenės paveikslą – detalų, spalvingą, smulkų. Ne tik akcentuoti pagrindinius faktus, bet ir truputėlį

plačiau pažvelgti į anuomet gyvenusius žmones, asmenybes bei kasdienį žydų gyvenimą“.

Telšių ješivoje yra vedamos dvi ekskursijos. Pirmoji ekskursija „Telšių ješivos studento portretas“ yra labiau skirta moksleiviams, bet tinka ir suaugusiems. Jos metu susipažįstama su tuo jaunuoliu, kuris galėjo būti Telšių ješivos studentas: kaip jis atrodė, kaip leido dienas, kaip turėjo mokytis, kokie reikalavimai jam buvo keliami. Antrosios ekskursijos „Telšių ješiva: asmenys, ryšiai, likimai“ metu pasakojama išsami istorija apie Telšių ješivos įkūrimą, raidą bei neišardomus ryšius tarp Telšių ješivos ir Žemaičių muziejaus „Alka“. Daug žmonių nesuvokia, kokia graži, bet tuo pačiu ir labai liūdna ši istorija. Anot ekskursijos vadovės R. Kazlauskės, visos informacijos sąmoningai neteikia

ekspozicijoje, tam, kad paliktų tą paslapties grūdėlį sau.

Kalbant apie edukacijas, jų irgi yra dvi – „Raudonas vilnos siūlas“, praskleidžiantis paslapties šydą susipažįstant su kitomis kultūromis ir judaizmo atšaka kabala.

Kita smagi edukacija apie vieną gražiausių žydų švenčių – šviesų šventę „Didelis stebuklas įvyko ten. Chanukos šventė“. Jos metu pasakojama šios šventės kilmės istorija, tradicijos, kulinarinis paveldas, ieškoma istorinių panašumų su Lietuvos istorija bei galiausiai žaidžiamas tradicinis Chanukos šventės žaidimas – dreidelis (autorius pastaba: sukutis).

Apibendrinant galima sakyti, jog Telšių vardas šiandien skamba ne tik Lietuvoje. JAV, Klivlende, ir Izraelyje veikiantys Telz ješivos tinklai puoselėja čia užgimusių mokymo tradiciją. Net ir po daugiau nei šimto metų Telšių metodai laikomi pavyzdžiu. Neseniai Telšiuose lankęsi rabinai iš Izraelio dar kartą patvirtino: šis miestas vis dar išlieka svarbiu pasaulinio žydų kultūros žemėlapiu tašku.

Ir šiandien įeini į pastatą nežinodamas, ko tikėtis. O išėini jausdamas, kad palikai dalelę savo širdies čia. Telšių ješiva nėra tik muziejus – tai susitikimas su žmonėmis, kurie čia buvo, kurie čia yra ir kurių atminimą čia išsaugome. Telšių ješiva kviečia atrasti gyvą istoriją. Ateikite, patirkite ją patys, pajuskite šios vietos dvasią ir grįžkite namo pilni įspūdžių.

Adresas: Išdinės g. 11, Telšiai.

Darbo laikas: antradieniais–

penktadieniais nuo 9 iki 18 val.,

šeštadieniais nuo 9 iki 17 val., o

sekmadieniais nuo 10 iki 15 val.

Nemokamas lankymas – kiekvieno

mėnesio paskutinį sekmadienį.

Daugiau informacijos:

www.muziejusalka.lt/telsiu-jesiva/

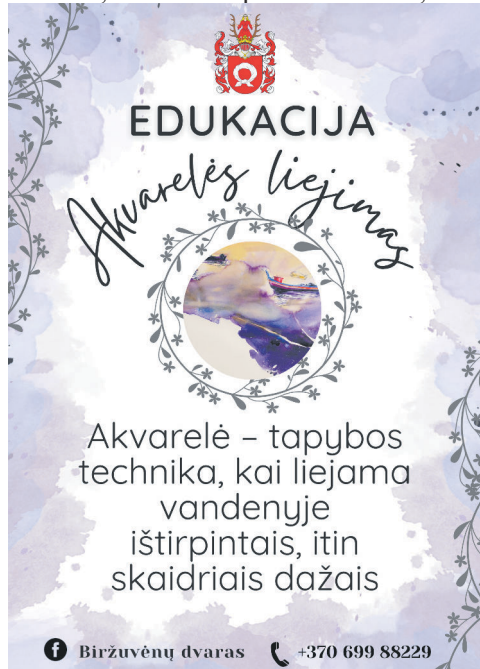
Vienas gidas: šimtai istorijų ir dvarų paslapčių

(Atkelta iš 3 psl.)

Svarbiausia, kad tie dokumentai šiandien yra saugomi Žemaičių muziejuje „Alka“. O man liko ir nuotrauka atsiminimui – joje matyti, kaip iš po atplyšusios lentos ištraukiu dokumentų puntą ir paduodu Biržuvėnų dvaro etnografinio muziejaus šeimininkei Aldonai Simonavičiūtei.

Ar yra žmogus ar dalykas, kuris Jums padarė didžiausią įtaką gyvenimo kelyje?

Mano susidomėjimas senoviniais daiktais, dvarais ir apskritai senove, ko

gero, atėjo iš Kazio Almino knygos „Šienapjūtė“. Tą knygą radau dar mokykloje – po suolu, visą sumindytą, sutryptą. Perskaičius ją atsirado toks „kablukas“ senajai Lietuvos istorijai. Kas domisi senove, tam labai patarčiau perskaityti šią knygą. O man didžiulė garbė, kad kartą gyvenime teko pabendrauti ir su pačiu šios knygos autoriumi.

Jeį turėtumėte galimybę ekskursiją praveisti bet kuriam istoriniam veikėjui – kas tai būtų?

Aš nenorėčiau praveisti ekskursijos. Aš norėčiau tiesiog pasivaikščioti su Žemaite po Džiuginėnų dvarą. Man dabar – 67-eri, o jai tada buvo tik 19 metų. Kiek ji visko pripasakotų: kur su Laurynu vaikščiojo, prie kokio medžio bučiavosi. Juk ne paslaptis, kad būtent, gyvendama Džiuginėnų dvare, ji išmylejo Lauryną.

Jeį turėtumėte tik vieną valandą parodyti žmogui Telšius – kur jį vestumėte ir ką papasakotumėte?

Tada, aišku, reikėtų kažko atsisakyti – gal neužėiti į vieną-kitą vidinį kiemėlį, gal nedaryti kavos pertraukos. Taip jau sutauptytume apie pusę valandos. Dar Telšiuose turime tris Žemaitijos herbus: už bibliotekos, ant Didžiosios Žemaičių sienos ir prie seniūnijos. Galima pasirinkti vieną iš jų, viską paaiškinti, o prie kitų dviejų jau nebesustoti. Mano akimis, pats gražiausias dabar yra už bibliotekos sienos, prie kariljono. Galima net nelaukti, kol jis skambės – nors tas praradimas, aišku, nemažas. Ir tada į tą

vieną valandą tikrai įsitektume. O jei juokais, tai mažiau pliurpti reikia. **Ir pabaigai – Andriau, ką Jums reiškia Telšiai?**

Tai mano gimtasis miestas. Praktiškai visą amžių čia esu pragyvenęs. Dar norėčiau pagyventi truputį. Tie keli metai, kai gyvenau Vilniuje ir tarnavau armijoje, man vis tiek kažką davė. Kaip mėgtu sakyti, aš jau esu antros kartos telšiškis – mano tėvukas nuo šešiolikos metų čia tarnavo, mama – nuo dvylikos. Ir tas Telšių istorijos pažinimas, kai dar randi kažką nežinomo, man labai įdomus. Būdamas paprastas Telšių miesto gyventojas, gali prisidėti prie miesto istorijos, kuri gal po penkiasdešimties metų bus dar įdomesnė kitiems.

Norėčiau tik vieno – kad istorijos mokytojai bent vieną pamoką, ypač vyresnėse klasėse, skirtų Telšių miesto istorijai. Ji tikrai verta dėmesio ir yra labai įdomi.

Ir klausantis Andriaus Daciaus pasakojimų tampa aišku: jam Telšiai – ne tik miestas žemėlapyje. Tai vieta, kur kiekvienas rūšys, sena plyta, dvaras ar pamiršta nuotrauka turi savo istoriją. Jis neskuba jos pasakoti garsiai ar iškilmingai – dažniau su žemaitišku humoru, šypsena ir paprastu žodžiu. Bet būtent taip, tyliai ir kantriai, gimsta tikroji miesto atmintis. Ir gal po penkiasdešimties metų kažkas dar pasakys: „Telšius man parodė tas

gidas... žilstelėjęs, su ilgesniais plaukais.“

O Andriui to, regis, ir užtenka – kad būtų „ant dūšios“ gera. Ir gal visai neatsitiktinai ekskursijos pabaigoje Andrius visada paklausia: „Ar Telšius gera y?“ Klausimas paprastas, bet talpus. Nes, regis, viskas, ką jis daro – veda ekskursijas, gelbsti dvarus, renka svarstyklės, saugo nuotraukas ir pasakoja istorijas – yra tam, kad Telšiuose būtų gera. Ir kad gera čia būtų ne tik šiandien, bet ir tiems, kurie dar tik ateis.

Ar esi gaudęs riedantį sūrį?

MĖGAUKIS
TELŠIAIS!

ORGANIZATORIUS

ŽEMAITIJOS TURIZMO
INFORMACIJOS
CENTRAS

**SŪRIO
GAUDYMO
ČEMPIONATAS
2026**

Kada? **GEGUŽĖS 9 D. 17 VAL.**
Kur? **ZAKSO KALNAS, TELŠIAI**

Kas? **KŪDIKIAI (<N-1), VAIKAI (N-5), MOTERYS (N-16), VYRAI (N-16)**

SAVE AR SAVO KOMANDĄ REGISTRUOK TEL. +370 618 63448

Renginyje bus fotografuojama bei filmuojama, todėl informuojame, kad jūs galite būti matomas renginio nuotraukose ar vaizdo įrašuose, talpinamuose socialiniuose tinkluose ir kitose komunikacijos priemonėse.

Daugiau informacijos
visit.telsiai.lt

Sutarkime
**TURIZMO DIENOS
TELŠIUOSE**

Mieli „Iš Jutkos“ skaitytojai,
kviečiame Jus drauge pasitikti Turizmo sezono pradžią, kuri Žemaitijos sostinėje prasidės jau gegužės mėnesį ir žada būti kupina gyvybės, skonių bei gerų emocijų.

Gegužės 9 dieną startuosime su smagiu ir azartišku **Sūrio gaudymo čempionatu**, suburiančiu tiek dalyvius, tiek žiūrovus.

Rugpjūčio 14 dieną visų lauksime Turgaus aikštėje, kur vyks linksmas ir tradicijomis kvepiantis renginys – „**Cibulinės jiedėma turnīrs**“.

O **rugsėjo pabaigoje**, kaip jau tapo gražia tradicija, turizmo sezoną uždarysime jaukiu ir prasmingu renginiu „**Sutarkime**“. Jo metu bus apdovanoti sėkmingiausi turizmo metų dalyviai bei iškilmingai įteiktas lauro lapų vainikas.

Telšiai laukia svečių ne tik per šventes ir renginius. Čia visuomet verta užsukti į Žemaitijos turizmo informacijos centrą, kurio antrajame aukšte įsikūręs išskirtinis **Meškų muziejus**. Per Kultūros pasą galima užsisakyti interaktyvią edukaciją „**Atrask Telšių meškutes**“, o norintiems pažinti dvaro istoriją – **Gorskių kartono fabriko popieriaus gamybą Biržuvėnų dvare**.

Biržuvėnų dvaras kviečia lankytojus ištisus metus – čia veikia menų ir edukacijų centras, rengiamos ekskursijos, degustacijos bei edukacinės veiklos.

Laukia turiningi metai ir daugybė atradimų – atvykite į Telšius bet kuriuo metų laiku, pažinkite Žemaitiją ir pajuskite jos svetingumą.

Lauksime Jūsų!

ADVENTUR

ŽEMAITIJOS TURIZMO
INFORMACIJOS CENTRAS

**CĖBOLINĖS
JIEDĖMA
TORNĖRS**

2026 08 14
TELŠĖ

TELŠĖ
ŽEMAITIJOS SUOSTINĖ

kultūrinės
edukacijos
sistema

ŽEMAITIJOS TURIZMO
INFORMACIJOS CENTRAS

INTERAKTYVI EDUKACIJA
„**ATRASK TELŠIŲ
MEŠKUTES**“

GORSKIŲ KARTONO
FABRIKO POPIERIAUS
GAMYBA BIRŽUVĖNŲ
DVARE

www.birzuvenudvaras.lt

Biržuvėnų dvaras
MENŲ IR EDUKACIJŲ CENTRAS

• Ekskursijos
• Degustacijos
• Edukacijos

Tel. +370 699 88229, +370 618 63448

Leidėjas – Žemaitijos turizmo
informacijos centras
Turgaus a. 21, LT-87122, Telšiai
El. paštas turizmocentras@telsiai.lt
visit.telsiai.lt
+370 618 63448
Leidžiamas 1 kartą per ketvirtį
Tiražas – 8000 egz.
Spausdino „Vakarų spaustuvė“